

KATEDRA ETIKY
A MORÁLNEJ FILOZOFIE

Acta Moralia Tyrnaviensia

V

Sociálne idey a spravodlivosť

FILOZOFICKÁ FAKULTA
TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE

2015

Zborník Acta Moralia Tyrnaviensia V s názvom **Sociálne idey a spravodlivosť** je súčasťou grantovej úlohy VEGA č. 1/0061/14. V jej obsahu sú zahrnuté príspevky prezentované na vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou, ktorá sa uskutočnila 4. novembra 2014 na pôde FF TU v Trnave

Úvodom	7	The Problem of Global Justice in the Contemporary <i>Conception of Eurasianism</i>	93
Sociálno-etické idey ako racionálny predpoklad spravodlivosti v stredoeurópskom kontexte a v ruskej filozofii	9	ANDRZEJ KOBYLIŃSKI	
HELENA HREHOVÁ		Realisation of the right of social justice in contemporary Poland. Social and legal issues	105
S. L. Frank a sociální filozofie všejednoty	23	JACEK SZCZOT	
JAROMÍR FEBER		Hodnoty slobody a sociální spravedlnost v současné Evropě	117
O práve a pravosláví podľa Florenského a Novgorodceva	37	JOSEF DOLISTA	
PETER RUSNÁK		Aktuálny sociálno-etický trend edukácie – správny, či morálny Európan?	130
Vnímanie spoločenského diania súčasnými mysliteľmi v Rusku z etického hľadiska	49	KATARÍNA MÁRIA VADÍKOVÁ	
ALŽBETA DUFFEROVÁ		Etické princípy pri tvorbe mediálnych produktov	144
Konzervativizmus v ideách A. I. Solženicyna	60	KAROL ORBAN	
IGOR STRÝČEK		Význam idey spravodlivosti v kontexte rizík oligarchizácie liberálno-demokratických zriadení	150
Aktuálnosť sociálnych ideí v súčasnom ruskom myslení	67	MARCEL MARTINKOVIČ	
ALÉXEJ KOZYREV		Idea spravodlivosti a spoločného dobra ako konštitutívny prvok v pretváraní sveta a etickej formácii človeka v slovanskom myslení a podľa sv. Augustína	164
Following Procedures or Protecting the Dignity of the Human Person? Paul Ricoeur's Reading of Rawls	72	RANISLAV ČANIGA	
RYSZARD MOŃ		Spravodlivosť a idea slobody a rovnosti v sociálno-politickom kontexte	177
<i>Famiglia quid dicis de te ipsa?</i> Social and Legal Determinants of John Paul II's "Family" Testament ...	79	RADKA GABRIŠOVÁ	
ANDRZEJ PASTWA		Hodnotová materializácia života a životného štýlu na Slovensku	183
		IVETA PETRÍKOVÁ	
		Přibližování politiky a business sféry: podobnosti, příležitosti a etické problémy (explorativní studie)	190
		PETRA KOUDELKOVÁ · ANNA MATUŠKOVÁ	
		Profily autorov	201
		Adresár autorov	205

Zborník s názvom *Sociálne idey a spravodlivosť* je súčasťou grantovej úlohy VEGA č. 1/0061/14 na tému *Sociálno-etické motívy v súčasnej ruskej filozofii*. V jeho obsahu sú zahrnuté príspevky prezentované na vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou, ktorá sa uskutočnila 4. 11. 2014 na pôde Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity.

Človek ako mysliaci subjekt je zároveň *socius* – spoločník druhých, ktorý je bytostne štruktúrovaný „pre vzťah“ a ako taký si uvedomuje, že druhí sú mu „podobní v dôstojnosti“, od ktorej sa odvíjajú základné ľudské práva i samotná spravodlivosť, či už ako cnosť alebo ako ideál. Ako vieme, štruktúru sociálneho spolužitia dostatočne objasnil už Aristoteles vo svojej *Politike*, keď napísal, že človek potrebuje spolupracovať s inými, aby uspokojil svoje vlastné životné duchovno-kultúrne potreby. Napriek tomu každý človek má nejakú predstavu o tom, čo je spravodlivosť, hoci svet nemôže túto odvekú túžbu ľudstva naplno uspokojiť.

Jednou z úloh sociálno-etických ideí je reflektovať a kontrolovať mieru spravodlivosti v kontexte politicko-ekonomických dejín. A práve táto úloha oprávňuje dôležitosť týchto ideí pre ľudské spolužitie. V sociálnych ideách sa totiž odráža „nezmieriteľnosť so zlom“, vytrvalosť na ceste k „lepšiemu“ a zároveň sú tieto idey zábranou proti „novým zotročeniam“ či už pod vplyvom individualizmu, vášní alebo ideológií. Jednoducho povedané sociálne idey sú pozitívnymi teóriami. Znovu ožívujú optimizmus a keď sa vyskytnú ťažkosti, kontaktujú jednotlivca i spoločnosť s realitou, naznačujú realistické očakávania, zamedzujú nárastu nerovnosti, napríklad stabilizáciou minimálnych sociálnych dávok alebo úpravou dôchodkov pre starých ľudí. S ich pomocou možno tiež riešiť konflikty či už triedne, náboženské, kultúrne, alebo politické, napríklad pod vplyvom korporatívno-ekonomických záujmov, alebo v súvislostiach s tvorivou agresivitou (biotechnológie, štruktúry organizovaného chaosu, informatívna revolúcia, neobmedzená komunikácia, atď.).

Pochopiteľne, že tak ako každá veda aj sociálne idey potrebujú kritiku aj stálu stimuláciu v úsilí o vysoké hodnoty zviazané s pochopeniami kultúry. Idey hýbu svetom a sociálne idey hýbu ľudskou kultúrou. Ľudia produkujú neustále nové idey, no pritom existuje aj naďalej veľa utrpenia, chudoby, krívd, nespravodlivosti v osudoch jednotlivcov i národov. Toto svedčí o tom, že nič ľudské nie je dokonalé. Optimistické je snáď iba to, že sociálnu spravodlivosť možno pripravovať, budovať, presadzovať, ale malo by sa to diať vždy s pohľadom upriameným na dôstojnosť každej ľudskej osoby.

Jednotlivé príspevky účastníkov konferencie nahliadajú na sociálne idey a spravodlivosť z rozmanitých uhlov pohľadu, to znamená tak, ako sú prezentované v súčasných teóriách v oblasti užšieho ruského myslenia i širšieho slovanckého okruhu v stredoeurópskom prostredí. Aj preto rezonovali v jednotlivých príspevkoch témy z oblasti sociálnej etiky a sociálnej filozofie, otázky spravodlivosti a práva s prihliadnutím na dôstojnosť ľudskej osoby, ale aj aktuálne idey vzťahujúce sa na globálnu a sociálnu justíciu, na vplyv náboženstva, edukácie a mediálnej tvorby, ktoré výrazným spôsobom modifikujú spoločnosť a spoločenské vzťahy. K aktuálnym súčasným témam patrí aj reflexia o spravodlivosti v kontexte rizík oligarchizácie v liberálno-demokratických zriadeniach z pohľadu spoločného dobra, ako aj hodnotovej materializácie života a životného štýlu, a v neposlednej miere aj približovanie politiky a business sféry v európskom priestore.

Tento zborník chce byť skromným príspevkom do celospoločenskej diskusie o tom, ako kultivovať sociálne idey, aby bolo vo svete viac spravodlivosti pre dobro všetkých.

HELENA HREHOVÁ